

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul toii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Ministrul Héderváry

și
partidul naționalităților.

— Dr. Mihali la Héderváry. —

Noul ministru președinte Héderváry, decind a fost numit, și și după numirea sa, a cercat mereu înțelegere cu capii partidelor politice din dietă, cu partidul lui Kossuth, Andrassy, Justh, cu cel poporal catolic, și cu Croații. Că el așa zice, că răzimat pe partidele azi în dietă voește să ocîrmuiască. Dar nu a prea avut noroc cu aceste încercări.

Mai nou, și pentru noi de oarecare interes e, că ministrul Héderváry n'a trecut cu totul peste partidul naționaliștilor, așa cum au făcut-o la timpul său Kossuth și Wekerle, ci, precum cu capii celorlalte partide, așa și-a arătat dorința a sta de vorbă și cu capul partidului naționalist, dl. Dr. Teodor Mihali.

Luni Héderváry a poftit pe dl. Dr. Mihali, ca președintele partidului naționalist, la sine în palatul dietei și i-a arătat că ar dori să cunoască punctul de vedere al grupului acesta de deputați.

Președintele Dr. Mihali s'a dus la ministru și i-a arătat părerea sa și a soților săi de luptă, și i-a spus din capul locului că în popoarele nemaghiare, care i-au trimis pe ei, pe deputații români și slovaci, în dietă, nemulțumirea față de toate guvernele ungurești e foarte mare și orice încredere în ele le lipsește, pentru-că duregătoriile țării, mari și mici, săvîrșesc neșpus de multe volnici față de aceste popoare pe toată linia.

Ministrul Héderváry a mărturisit, că cunoaște și el că așa e, și el osindește acest fel de umblare cu popoarele și a făgăduit dlui președinte al nostru Dr. Mihali,

că până el, Héderváry, va sta în scaunul de ministru al treburilor din lăuntru ale țării (cel peste deregători) va stăru-i ca nelegiuirile, unde s'au întîmplat, să se lecuiască și să se umble cu mai dreptate față de toți!

Atît e ce să scrie că s'a petrecut între cei doi bărbați politici. Incolo nici o altă legăturală nu s'a făcut nici din o parte, nici din alta. Atît doar că ministrul ar fi rugat pe președintele partidului naționalităților, ca să aibă în dietă o ținută cumpătată față de el, în vreme ce unele partide ar veni să-i voteze din capul locului neîncredere, pe cînd nici nu-i cunosc faptele!

Partidul naționalist, cînd a fost la votarea de încredere ori neîncredere, a spus, precum arătăm la altloc, că încrederea numai atunci i-o va putea vota, cînd va fi adus el legea despre votul universal.

Nu e mult lucrul ce vestim aci. Și totuși e un pas înainte față de trecut.

Căci în trecut îngîmfații ministri să băteau în pept tot așa: — Nici nu vrem să știm că este de față în această dietă și un partid al neamurilor nemaghiare! Acum însă întîiul ministru recunoaște acest partid ca avînd ființă după legile și formele țării, și recunoaște și aceea, că plîngerile popoarelor din sinul cărora au venit deputații acestui partid, în contra purtării deregătorilor volnici și răi, încă sunt cu temei! Și făgăduiește a-și mai îmblîzni pe cei volnici.

Așteptăm și vom mai vedea.

Deputații noștri au petrecut la începutul acestei săptămîni aproape în număr deplin în Pesta, ținînd slături asupra ținutei ce să aibă față de guvernul lui Héderváry. Despre hotărîrea lor însă deocamdată să păstrează taină.

Știri politice

Săptămîna asta s'a început cu mare desbatere în dieta din Pesta și în casa magnaților (instanța a doua a dietei, casa bătrînilor țării cum i-am putea zice), și în fiecare s'au auzit răsunînd cuvinte grele de pe buze de bărbați politici suspuși, cari și unii și alții au vorbit, mai pe față ori mai cu vîl, despre lucruri ce ne privesc foarte de aproape pe noi popoarele nemaghiare.

Și din vorbele mult puțin binevoitoare a unora și din cele piezișe și potrivnice a altora, a reușit de nou și de nou, că și unii și alții din cei tari și mari în ocîrmuirea acestei țări, să gîndesc foarte mult la noi popoarele nemaghiare, la Români în deosebi ca la cei mai mulți!

La fiecare pas politic ce vor să facă, ei stau cu fruntea încrețită asupra mesei și hîrtiilor, și cu ochii în două părți: cu un ochiu privesc la poporul maghiar și zic: Oare cum ar ieși lucrul mai bine pentru acest popor, — dar repede aruncă ochiul celalalt asupra popoarelor nemaghiare și adaug: dar să nu iasă și pentru aceștia tot așa de bine!...

Din cele ce vom spicui mai jos prin desbaterile dela Pesta, va reeși cît mai limpede acest lucru.

Răsturnarea de azi.

Dacă căutăm bine la temeiul lucrurilor, apoi însași răsturnarea stărilor politice de azi în Pesta, — pentru noi a urmat! Cum așa? Simplu de tot: Maestatea Sa a cerut politicilor din Pesta să dea și ei poporului țării votul universal, cum e dat celor din Austria. Politicii mici de suflet din Pesta au zis: Dar atunci ne cresc peste cap popoarele nemaghiare din țară, că ajung la prea mare putere în comune, în comitate și chiar în dieta țării! Nu dăm! — De aci s'a pornit încordarea între ei și Viena. Dar Viena le tot cerea acest lucru. Unii au zis: Hai să-l dăm, dar să ne dea Viena alte bunătăți, bancă neatîrnătoare, și altele. Și s'a făcut învîlmășala și mai mare.

Acum veni guvern nou. Noul guvern s'ar părea ca a intrat în cîntă în felul de gîndire al Vienei

și ar fi mai îngăduitor decît cel de mai nainte. O vedem asta din spusele noului ministru președinte:

Héderváry în dietă.

Fiind pe Luni, 24 Ian. n., conchemată dieta pentru-ca guvernul nou numit să i-să înfățișeze și să-i dea samă ce vrea, — ministrul președinte Héderváry și-a cetit planul său de lucrare și gîndurile după cari vrea să ocîrmuiască țara. A vorbit de cite toate. Dar a spus că:

Printre cele dintîi lucrări pe care guvernul său e chemat a le duce în deplinire, este: schimbarea legii de alegeri, în așa fel, ca legea cea nouă să asigure tuturor cetățenilor înrîurire asupra aducerii legilor în țară pe temeiul îndreptățirii politice deopotrivă! De aceea, zice Héderváry, din planurile de legi ce s'au făurit pîn'acum (de ministri de mai nainte) nu pot primi pe nici unul de al meu, — ci, atîta pot să spun azi numai, că acest drept voesc să-l pun în lege pe temeiul votului universal, cu înlăturarea »pluralității« (fără a da unora mai multe voturi), dar așa fel, ca caracterul maghiar al statului, care e același de 1000 de ani, să se păstreze și mai departe, potrivit istoriei noastre.

Pe terenul politicii de naționalități (privind pe popoarele nemaghiare) și a celei sociale (privind pe socialiști), am nădejde să ajung la sfîrșituri multumitoare (la un fel de înțelegere adecă cu cei pe care îi privește), prin aceea, că voi da deslegare repede și cu dreptate tuturor trebuințelor administrative, (adecă va face ca treburile încredințate pe mîna deregătorilor, slujbașilor de obște din țară, să fie deslegate cu dreptate!), și purcezînd cu dreptate în ce să țină de dreptul de întrunire și însoțire, — adecă lăsînd mai multă libertate de a ținea întruniri și adunări, fără a le pune atîtea pedeci blăstămate și șicanătoare, cîte azi să pun!

Acestea-s cele două puncte mai însemnate ce ne privesc pe noi, în cele politice, mai deaproape, din vorbirea și făgăduințele ministrului președinte.

Nu credem că va ajunge să în-deplinească mult din ele. Căci a da vot universal țării, are lipsă de votul dietei, iar acela îi lipsește. Dar și de altfel toate făgăduințele sunt făcute par'că cu multă frică, ca să nu ridice prea tare asupra să furia nebună a „patrioților“ cei cu gură mare, precum totuși a ridicat'o, în-cit abia și-a putut cetî vorbirea.

Tisza István.

Vorbirea pe care Héderváry a cetit'o nainte de prinz în fața de-putaților din dietă, după prinz a cetit'o în fața casei magnaților, unde a fost ascultat mai în liniște. Au răspuns vorbirii lui mai mulți dintre magnați, unii spriginindu-l cît de cît, alții împotrindu-i-se. Însemnată a fost mai ales vorbirea fostului ministru președinte Stefan Tisza, care pârîndu-i-se că Héderváry prea slăbește coarda veche „patriotică“, cea cu biciul și cu parul în mână față de neamurile nemaghiare, — după-ace a declarat că, altfel, îl spriginește în toate punctele programului său de guvernare pe Héderváry, a spus, că numai într'un punct nu-l poate sprigini, în acela ce privește felul de a schimba legea de alegeri, înlocuindu-o cu votul universal! Asta n'o vrea nici Tisza Pișta odată cu capu. Și de ce nu? Tot — de frica noastră!

Sau nu vedem noi, — zice — că prin acel plan de vot, să zgudue toți stâlpii de care are lipsă clădirea noastră a statului național maghiar? Și nu ne vedem noi pretenții căzuți pe gânduri (pentru această schimbare a dreptului de vot), și nu vedem pe dușmanii nostri purtîndu-se așa fel, că ne aduce aminte povestea cu leul ce trage de moarte? Înțeleg acea „Sabie alui Damocles“ ce atîrnă asupra capului nostru sub numirea de „vot universal“?

Și apoi dă-i și dă-i, că acest vot ar fi o nenorocire pentru „stat“ (pentru că ar da mulțumire tuturor popoarelor și le-ar face să se simtă aci mai acasă decît azi!). Că, zice, votul universal a tras după sine peste tot locul dare napoi (da, dare napoi în puterea prea mare a unei mâni de oameni, și dare nainte a milioanei adevărat susținătoare de țară!), a tras după sine destrămarea, pe care alte state unitare (de un singur neam) o pot încă învinge, dar n'o putem noi (Ungurii), cari numai atunci ne mai putem ținea locul primejdut (prin acea lege) și ne putem ținea viața națională de azi, dacă la conducerea trebilor țării va sta elita (floarea) societății maghiare, și cei mai buni ai noștri!..

Dar să ne gîndim, zice, că după aducerea votului universal adevărat, — ce va face acela în viața comunei, ce în a comi-

tatului, cum va zdrobi acel vot aceasta cea mai frumoasă intrupare a vieții de obște maghiare, de care avem lipsă! Peste tot locul s'ar stîrni o răsturnare, care ar subsăpa toată buna rînduială de azi!.. (Auzi! auzi! De-o ajunge voința adevăratului popor la putere în trebile dela comună, adecă în casa lui proprie, și la comitat, în sfatul mare al unui cerc de comune, asta ar fi — „răsturnare“ și „nîmicire“ a bunei rînduiei de azi! Oare nu starea de azi e nîmicire a adevăratei bune rînduiei ce ar trebui să fie în conducerea acelora, pentru ca ele să fie coperisuri bine adăpostitoare a poporului din comună și comitat? R. Lib).

„E drept, zice mai departe mîndrul grof, că ne-am purtat mașter față cu muncitorii industriali (de prin fabrici, etc.), dar vina e aceea, că pe cînd s'a făcut legea de alegeri de azi, nu erau prea mulți lucrători industriali. Pe aceștia, cîteva mii, sau cîteva zeci de mii de muncitori inteligenți, — îi putem noi înzestra cu dreptul de alegători și fără vot universal!

„Dar dacă vei încredința puterea politică (prin dreptul de vot) pe mână mulțimii necoapte, — asta ar duce la demagogie, la pustiire! Că și în ținuturile naționalităților, puterea ar ajunge în mîinile demagogilor! (Sub „demagog“ înțelege pe omul fără știință bună, cu gură mare, care știe răzvrăti mulțimea de jos, și o duce ca pe oi încotro vrea, prin vorbe dulci și răsunătoare, dar fără nici o înțelepciune)!

Nu mai spicui în vorbirea mîndrului grof. Vedem și din cît am citat, cum el nici noaptea nu poate dormi de frica noastră!

Doi dușmani mai ales țin politicii unguri că au în țară, care le tulbură somnul: naționalitățile și socialiștii. Și de unii din ei, uite, vor să se apropie cu gură dulce: de socialiști. Ci-că lor le trebuie făcut rost să între în dreptul de alegător ce și-l cer și ei cu tărie și înverșunare! Că ei totuși sunt inteligenți (mai învățați), dar grosului popoarelor, — „mulțimii necoapte“ cum îi zice îngîmfatul grof!, — aceeaia nu!

Vădit însă, că pînă și ce mai îndrăciți politici, cum e și Tisza, simt tare că trăim și noi în această țară! Și să îngrădesc cu toate mijloacele blăstămăției contra noastră, ne aruncă tot felul de spini și stînci în calea înaintării. — Dar este cineva mai tare și ca blăstămăția lor: e puterea noastră de viață, care ne duce pas cu pas înainte, ne ajută să ne întărim zi de zi, și nu multă vreme va trece, pînă cînd toate zăgazurile măestrite, toți spinii și toate colțurile de stînci ce ni-să aruncă încă în cale,

vor fi măturate din drumul nostru și noi ne vom cuceri biruitori locul ce ni-să cuvine în viața acestei țări!

Increde-te numai, popor român, în tine și în puterile tale de viață și în viitorul tău, — muncește, învață, agonisește-ți în suflet bărbăție în toate ale tale, — și lasă pe toți îngînfaii să vorbească și să facă volnic ca Tisza și soții, — că nu mult o vor putea încă face tot așa!

Faptul că ei în toate ale lor sfaturi și planuri, tot de noi vorbesc, contra noastră să întrarmează, să îngrădesc, e semnul cel mai viu că da, însemnăm noi, în această țară, azi ceva, iar ca mâne vom însemna mult! Și vor fi siliți a ținea samă de noi! Numai în toate ale noastre Români și bărbați să fim!

Ofițer arestat pentru vindere de taine militare.

În Viena a fost arestat la capătul săptămînii trecute un ofițer, Alfred Krecsmar, bănuț cu aceea, că a vindut unei puteri străine, Rusiei, ba unii spun că și Italiei, taina alcătuirii unui tun nou al armatei noastre, precum și alte secrete (taine) militare.

El fusese împărțit ca ofițer de serviciu ajutător la arsenalul (fabrica de arme) din Viena, și a început să bată la ochi, că tot mereu știricea despre lucruri cari nu să țineau de slujba lui.

Poliția a ajuns la cunoștință că Krecsmar stă în legături cu agentul unei puteri streine, și a adunat în contra lui atîtea date, dovezi, încît pe temeiul lor deregătoriile militare s'au văzut îndemnate a-l pune în arest.

Acum să urmează cercetările ca să se vadă ce a tradat (vîndul) el din tainele armatei, la agentul străin, omul Rusiei ori și al Italiei, — și putîndu-se adevărul crima, va fi judecat după legile aspre militare, care nu-i dau altă pedeapsă în astfel de caz decît — glonțul.

Dietă.

Afară de amănuntele mai însemnate ce le dăm la rubrica „Știri politice“ scoase din debaterile dietei din Pesta, mai spunem aci următoarele:

Dieta s'a deschis Luni. Noii ministri au intrat în sală singuri, că „majordomul“, care conduce altădată pe ministri nou numiți, pe aceștia n'a vrut să-i conducă și prezinte dietei.

Ei au fost primiți cu vorbe de ocară din partea taberilor koșutiste, și ministrului, Héderváry abia a ajuns la cuvînt,

atîta larmă făceau mai ales oamenii lui Iusth.

— Ministrul președinte le-a spus chiar la început, că el voește să cîrmuiască cu ajutorul acestor partide, și numai dacă cu ele nu va ieși la cap, atunci va face alegeri noue, chemînd o dietă din oameni noi!

Incolo toată ședința s'a umplut cu larmă și ceartă între partide. Ai lui Iusth cu ai lui Kossuth numai nu s'au luat de cap iară!

S'a pus în desbatere hîrtia Maestății Sale despre numirea noului ministeriu și propunerea de a să lua la cunoștință numirea, și asupra acestei propuneri s'a încins desbatere care în ziua întii nu s'a putut încheia, căci unii cereau să se iee la cunoștință votîndu-se din capul locului neîncredere noului guvern al Maestății Sale.

— Marți, a doua zi s'a urmat desbaterea asupra celeiași propuneri, și nici a doua zi nu s'a gătat. S'a urmat Mercuri și poate să va urma toată săptămîna, căci sunt înștiințați mulți vorbitori.

— Partidul lui Justh și al lui Kossuth vreau să voteze neîncredere acestui guvern, chiar dintru început.

— Poporalii catolici încă vreau să-i voteze neîncredere, pentru cuvîntul, că n'a numit ministru al cultelor (peste biserici și școale) un bărbat catolic, cum a fost totdeauna, ci un protestant. Și ei, catolici fiind mai mulți în țară, așteaptă să vadă în scaunul de ministru peste biserici totdeauna un catolic!

— Partidul lui Andrassy e nemulțumit cu noul guver pentru că făgăduiește vot universal, dar altfel neîncredere nu vrea să-i voteze chiar din capul locului, ci așteaptă faptele lui. — Adecă își lasă o punită de a trece în tabăra lui Héderváry, pe care îl spriginește și Tisza!

— În numele partidului naționalităților a vorbit dl Dr. T. Mihali, președintele, și dsa a spus că îi pare rău de felul cum să face desbaterea azi în dietă, că nu să mai vorbește de idei, de planuri, ci de persoane numai. E încredințat că în ce privește schimbarea legii de alegeri, între Coroană și popoare e și azi înțelegere deplină, cu toate că fostul guvern a încercat totul să împedecă această înțelegere. Popoarele azi nu doresc nimic mai mult, decît libertate de sub jugul iobăgiei politice! Dsa propune că votarea de încredere față de noul guvern, să fie făcută atîrnătoare de aceea, că aduce el țării legea de vot

universal, ori nu! (Cind ar putea da țării acea lege, ar avea și votul de încredere al naționaliștilor!)

— E o Invălmășală și răsturnare de stării, ca mai rar. Dar noul ministru să vede om hotărît a-și împlini chemarea El, atacat de koșuțiști, le-a răspuns Marți printre altele:

»Eu n'am căutat să ajung în fruntea acestui guvern. Dar dacă mi s'a dat chemarea aceasta, apoi vreau să-mi împlinesc datoria în mod cinstit, și mi-o voi și împlini!»

Să va vedea cum.

Desbaterile sunt în curgere. Ședințele zgomotoase, gălăgioase.

„Doctor“ cu minciuna...

— Un scandal la univesitatea din Pesta. —

Profesorul dela univervitatea Pesta Henrich Marczali, e învinuit în public, a să fi făcut vinovat de un lucru cu totul nevrednic de un om de știință așa sus pus. Anume fiind el prietin cu un redactor dela o foaie din Pesta, cu jupinașul Singer Arthur, și vrînd acesta să-și câștige și el titlul de „Doctor“, pe care însă pentru a-l câștiga trebuie să înveți din greu, nu să scrii minciuni și să duci apă la cîni, — profesorul, cine știe pentru ce, i-a spus acestuia înainte cu vre-o 10 zile, că se întrebări fi va pune la examenul lui de doctor. Învețele numai pe acelea, care poate abia fac a suta parte din cît ar trebui să învețe altfel, și e destul, o să iasă strălucit la examen!

Ce joc de nimic cu știința și cu darea titlului de știință!

Ci jupinașul nu și-a ținut gura. Să vede că a spus cuiva ce „noroc“ cușer l'a ajuns, — și a pus mîna pe taină și un deputat dietal. Deputatul și-a mai luat doi soți deputați, și le-a spus și lor lucrul, și în ziua de examen a jupinașului Singer, s'au dus și ei printre altă lume ascultătoare, — precum e iertat.

Și s'au incredințat toți trei, că de fapt profesorul pune tinerului tocmai întrebările pe care el le spusese naintea lucrului dară nainte „pachetat“, cum să zice. Și a răspuns puiul de învățat „minunat“, încît avea să capete diplomă că a făcut „doctoratul“ cu eminentă, nu altfel! Avea acum numai să i-să facă „promovarea“, înzestrarea cu titlul de doctor cu obicinuita paradă.

Cei trei deputați, scandalizați de așa un joc urît cu știința la o școală înaltă ca univesitatea țării, au dat de știre rectorului (directorului) univesității și au cerut ca „promovarea“ acestui tiner să nu să facă, până nu să va face întii cercetare aspră în lucru, că aci n'a fost lucru curat și cinstit!

Acum e cercetare și — mare scandal și rușinel!

Palatul „Ciragan“ al dietei turcești, — a ars!

Săptămîna trecută a ars la Constantinopol una din cele mai mărețe clădiri ale marelui oraș, o mîndrie a lui, Palatul-Ciragan, zidire foarte frumoasă, cu front tot din marmoră albă, înălțată la țarm de mare, cu fața privind spre mare!

Era mîndria Turcilor, că nu numai ca zidire din afară era minunat acest palat, ci mai aies era până la risipă bogat împodobit pe din lăuntru cu lucruri scumpe și rari, ce numai în Răsărit să pot vedea!

Alergat'au îndată la semnul de alarmă, soldații turci, pus'au silințele cele mai mari să mîntue macar ceva, dar n'au putut. Iar pe cînd au sosit și focarii, întreg palatul era o mare de foc, de care nu te mai puteai apropia. S'a potopit tot! Toate lucrurile scumpe din el apoi scrisorile de preț ale dietei turcești și cărțile multe și scumpe din marea bibliotecă.

Eșise la fața locului ministrii, generali, și aproape tot Constantinopolul. Toți priveau incremenți potopirea scumpului edificiu. Ci-că Sultanul (Împăratul) a lăcrămat de jale și de părere de rău, cînd a aflat cum s'a prefăcut în neagră ruină mîndrul lor palat! Păreți întregi s'au dărîmat, căzînd cu zgomot mare. Azi numai ruinele goale privesc în sus, triste.

Iar durerea e mare și prin aceea, că palatul n'a fost asigurat contra focului, așa că nu întoarce nimeni nimic din prețul lui cel mare pierdut.

Pe aiurea și pe la noi.

Fiindcă Germanii din Prusia prigonesc foarte ungurește pe Polonii căți au căzut sub mîna lor, — Polonii din Austria (Galizia) au hotărît boicot contra tuturor mărfurilor ce ar veni din Germania cea apăsătoare a fraților lor!

De curînd o fabrică de ghete (păpuci) din Berlin, și-a deschis o prăvălie în Lemberg, orașul de frunte al Polonilor ce se țin de Austria. Și neamțul încredințat cu conducerea acestei prăvălii, de repețite ori a aruncat vorbe desprețuitoare despre boicotul Polonilor contra mărfurilor din Germania. O astfel de vorbă a ajuns la știrea studenților univesitari poloni din Lemberg, care numai decît s'au simțit așa de vătămăți în mîndria lor națională, că îndată au hotărît să facă o mare demonstrație (eșire cu zgomot și cu lume multă) pe stradă contra obraznicului strein! Mii de tineri poloni, urmați de alte mii de bărbați și femei, s'au adunat întii la o adunare, în care au ținut vorbiri aprinse contra cute-

zantei acestui strein de a vătămă neamul lor aci la ei acasă și au jurat pe toți Polonii să nu care cumva să-i calce prăvălia ori să cumpere preț de un filer chior dela el! În acest chip să răspundă prigonitorilor fraților lor!

Și apoi au ieșit toți în stradă și au pornit mare convoiu (riu de oameni) spre strada în care e prăvălia neamțului, și cu strigăte: Jos cu dușmanul nostru!, i-au zdrobit tot fărîm marile ferestri de sticlă la prăvălie și la casă! Neamțul a fost silit a-și închide prăvălia și a fugi pe unde poate ca să scape necioplit de cîteva petri.

Așa au pedepsit acești tineri pe vătămătorul mîndriei neamului lor!

Politia nu i-a putut risipi, ci a trebuit să vină o companie de soldați să iee în apărare casa bombardată și să îndepărteze pe demonstranți!

— Pe la noi? O, mă rog, noi vorbim de „boicot“, încungiurarea prăvăliilor negustorilor streini de printre noi, a celor ce nu țin samă de noi, ci ne nedreptățesc neamul unde numai pot, — dar cînd colo nu-l știm ținea, nu-i facem să simță că și noi suntem pe aici, încă cei mai mulți!

Intoarcere din războiu.

Spania a trecut prin primejdiile unui mare războiu cu popoarele supuse ei din coloniile sale în Africa, din Melilla. Să răsculaseră în vară asupra stăpînirii spaniole și s'a încins războiu mare în care armatele spaniole aflătoare acolo, pentru paza țării, nu odată au fost bătute, împinse napoi și silită a să închide în cetăți, pîrîndu-le bine că să pot apăra să nu fie izgonite din țară! Până cînd le-au venit ajutoare de acasă. Dar și cu întiile ajutoare cu tot, n'au răzbit, că răsculații erau mulți și foarte infurîți asupra domniei streine, și luptau cu adevărată bravură! Abia trziu, după luni de zile de spaimă și strîmtoare, Spaniolii au putut căpăta ajutor mai mare, încît au răpus pe răsculați, încînd încercarea lor de a-și zmulge libertatea, în singele propriu..

Acum că s'a făcut pace și capii popoarelor din Maroco, au dat toate asigurările că va fi iară pace, — armatele spaniole ce mersese numai pentru războiu, s'au întors acasă, lăsînd acolo iarăși numai atîtea trupe, cite-s de lipsă pentru paza rînduelli în țară.

Trupele de prisos au sosit acasă, în patrie, sub comanda Generalului Tovar, și au intrat în Madrid (orașul capitală al Spaniei) în 24 Ian. n. Primirea lor a fost măreață. Tot orașul era împodobit cu steaguri și cu covoare. Și mulțime uriașă de lume umpluse ulițele, ca să vadă venirea soldaților biruitori! Sute de mii de glasuri îi întimpi-

nau cu strigăte de: „Ura!“ și îi băteau pe soldați și pe cai cu flori. Generalului Tovar i-au dat mai multe cununi minunate de laur! La palatul regal Regele și Regina și familia eșise pe balcon, în fața palatului, așteptînd trecerea trupelor sale brave biruitoare și filăiau steaguri naționale spre ele!, — ceea ce a stîrnit foarte mare însuflețire în soldați și în tot poporul! Două ciasuri a tot ținut trecerea convoiului de trupe întoarse de pe cîmpul de războiu.

A fost o zi de rară însuflețire, bucuria unei națiuni că în războiu norocul a filăit din aripi asupra steagurilor ei și nu asupra celor potrivnice.

Din minunile vremilor ce trăim...

În Petersburg familiile de frunte, înalte „aristocrate“, au fost poftite zilele trecute la un — bal pentru copii. Contessa Tiskievicz a dat balul în saloanele sale, poftind zeci de familii înalte, cu copiii lor. Și s'au adunat acele familii la balul, la care să-și petreacă odată copii lor frumos, cu jocuri, cu muzică, iar părinții să-și desfăteze sufletul în privirea jocului lor, ba pe urmă să se mestece și ei în joc printre copii! Ținu-se probe anume cu copiii, ca să știe juca bine. Și era o vedere aievea interesantă și drăguță acest bal al copiilor! Cîta fericire strălucea pe fețele lor tinere și din ochii lor nevinovați și vii. Și tot atîta pe fețele părinților ce-i priveau din jur.

Jocul curgea voios, glume și risete răsuna din toate părțile, cînd de-odată, din un colț al salei să auzi strigătul:

— No pot duce mai departe!..

Și îndată un sunet de revolver sperie vesela lume jucătoare! Ce să întîmplase? Copilul principelui Biarintzki, Petru, de 15 ani, își trăsese, aci în sala de joc, un glonț de revolver în cap, și a căzut mort pe loc! Toată lumea s'a îngrămădit cu fețele speriate spre colțul salei cu nenorocirea, și privind pe sinucigaș nici n'au băgat de samă că lîngă el sta fetița de 14 ani Ana a familiei de baron Pahlen, palidă ca moartea în obraz și cu privirile pierdute, și care scoțînd din buzunarul hăiniței de bal o bomboană roșie pe care o puse repede în gură și o înghiți, — și nu mai trecu o minută și căzî și ea cu țipet ascuțit la pămînt! Să zbatu de cîteva ori și — fu moartă. Luase o pilulă de otravă tare.

Toată lumea a rămas uimită și scîrbită de grozăvenia moravurilor zilelor ce trăim, de cari sunt mărturie și fapta celor doi tineri din case de frunte rusești. Trebuie că copii să jucau de-a „amorul“ și în amorul lor, în „dragoste nefericită“ ori ce nebunie, s'au înțeles să se omoare în acest chip stricător de inimi pentru atîtea familii de-odată!

„Măria-Ta“.

E un obicei din cele mai urite la poporul nostru, de a agrăi pe ori-ce nădrăgar cu vorba „Măria-Ta“. Până și la cîte-un amărît de scîrta-scîrta pe hîrtie, scriitoras dela notarășul, căruia nici-i-au crescut încă mustața, românul îi zice umilit, cu pălăria 'n mână, — »Măria-Ta«.

Apoi, dragii nostri țărani, asta e rău și e urît!

În Țara-Românească, bună-oară, unde frații nostri sunt cîrmuiți de frați de-ai lor, »Măria-Ta« nu să zice nici ministrului, decum la ori-ce coate-roase de scriitor ori deregător! În Țara-Românească, până la 1881 cînd Domnul ei ridicîndu-să la rangul de Rege (Craiu) a ajuns la titula de »Maestate«, apoi numai Domnului Țării, Principelui, i-să zicea Măria-Ta! Altuia nimănu în țară! Așa vorbă mare e dară în limba noastră Măria-Ta, că numai unui Cap de țară i-să cade.

Inchipue-ți acum, frate țărane, ce lucru de rîs faci, cînd îi zici Măria-Ta la — notarășul tău, ba și la bietul scriitorul lui!

În România nici ministriului nu-i zice nimenea decît: Domnule Ministru, domnule General, domnule notar! E ca la noi la miliție, unde fruntașul (Gefreiter-ul) e »Domnu gefraiter« și Generalul e și el tot numai »Domnu general«. Apoi dacă în România unui ministru și aici la noi unui General îi e destulă titula de »Domnule«, — oare unui deregător de sat și de oraș, să nu-i fie destulă?

Desmîntăm pe frații nostri țărani a să lăpăda de acest obicei rău dea trage la »Măria-Ta« ori-cui! Zi-i »domnule« și »dta« și e destul!

Așa cere bărbăția. Altfel te arăți firitor ca un cățel, om ce nu-ți cunoști vrednicia!

Abonament

la „Libertatea“
cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“

deschidem și pe anul 1910, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Pentru America: doi și jumătate dolari pe an;

Abonații vechi puneti pe colțul cuponului cu care trimiteți banii, sus, unde să cere, numărul abonamentului de pe fașia sub care vă vine foaia!

Abonații noi dați adresa deplînd: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, trimițîndu-să adecă foile mai multora la un loc și avînd ortacii a-și duce foile dela cel ce le primește pe toată, — acolo dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fl. de un abonat! Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți, pe cel puțin jumătate de an! Pe credit nu să trimit nimănu!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ trimit cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce au abonată și-i vor veni, în „Libertatea“ lui, încă cîteva „Foi Interesante“ pentru ceialaltii.

Scrieți-vă numele

curat românește, cînd ne dați adresa sub care să vă vină foile! Unii abonați, mai ales cari să vede că au umblat la școală ungurească, își scriu numele cu ortografie (fel de scriere) ungurească, — ceea-ce nu e bine! Așa să vi-l scrieți, cum vi-l scrie dl preot după matricula cea bisericească!

Numai numele satului și al poștei din urmă și al comitatului, ni-l dați și ungurește, pe lîngă românește.

Nu lăpăda

fașia tipărită în care și-a venit adresată foaia, ci însămnă-ți ce număr e tipărit pe ea, și acelaș cri-e-l sus, unde să cere, pe cuponul cu care trimiți banii de abonament.

Cum e în războiu?

— Ce spun Japonezii. —

Un căpitan francez, care în vremea războiului dintre Japonezi și Ruși a fost trimis să petreacă timpul războiului pe acel cîmp de luptă, cu scop de a învăța ce să poate învăța în astfel de vremi, scrie despre cele văzute în armata Japonilor, printre altele, că:

„Luptele astea ale Japonezilor nu să pot asemăna decît cu cele ale lui Napoleon cel mare. El era alăturat la un regiment ce lupta în Manciuria. A văzut însuși cum la acest singur regiment au căzut cincizeci și trei de ofițeri! Și tot nu s'a dat napoi dela foc. Iar un regiment de alături perdușe într'o singură noapte șapte sute de oameni. Și totuși frica nu să instăpînise asupra sufletelor! Căci, zice el, simțămîntul de frică e necunoscut la Japonezi!

Totuși, zice căpitanul francez, mai mulți oșteni iaponi, îmi spuneau, după războiu, următoarele:

— „Pe cîmpul de războiu ești cuprins de o simțire grozavă, e aceea a singurătății! Te pomenești cu moartea, fără s'o vezi. O singură dată în timpul războiului am văzut niște tunuri dela inamic, pe timpul celor dintii încăerări. Incolo trăgeam la focuri fără să știm în cine, și cădeam fără să știm de unde ne vin loviturile!

— Și cărei împrejurări îi datorăm dară biruința dvoastră? — Întrabă francezul pe povestitor.

— Răbdării noastre, — zise el. În războiul de astăzi omul care poate să sufere șeisprezece ce-

suri, va fi mai puternic decît acela care nu poate suferi decît patrușprezece!... Și noi, o ducem mult la suferință! Soldații nostri pot să stea zile întregi în șanț pe căldura cea mai mare, și să rabde de sete! Sunt în stare să înfrunte focurile inimice timp de o săptămînă, și să nu înainteze decît cu cincizeci de metri pe zi.

„S'a vorbit mult de furia și de asalturile noastre fulgerătoare... Ei da, am isprăvit aproape toate luptele cu baioneta, dar le-am cîștigat cu lopata, cu care am scormonit pămîntul, zile și nopți întregi, pentru facerea șanțurilor și a adăposturilor! Le-am cîștigat prin încetineala și răbdarea cu care așteptam oara atacului... Să mori la asalturi, nu însemnează nimic, să rabzi zile întregi în șanț, este totull!

„De-altminteri, această încetineală la atac, a devenit regulă a mișcării războinice la Japonezi! — spuneau.

Care va să zică: Azi nu mulțimea e, ci felul de rînduire a acelei mulțimi hotărăște! Că mulțime au avut și Rușii. Uneori mai mare ca Japonii, dar nu erau așa rînduiți și însuflețiți ca aceia!

(După N. Rom.)

Goreșpondență.

Avrig, Ian. 1910.

Onor. Redacție!

Rog a publica următoarele în prețioasa Dvoastră foaie:

O frumoasă surprindere a fost pentru Avrig și împrejurime, petrecerea din 20 Ianuarie, premearșă de producțiunea țaranilor de acolo sub conducerea harnicului și meritosului învățător George Banciu.

S'a dovedit din nou, ca de attea-ori, că poporul nostru, deși înăpoiă ca școală, are o înaltă cultură spirituală cînd e vorba de a arăta ceva, și o voință de fer, dacă-și află conducătorul bun care să-l povățuiască spre tot ce este moral, frumos și folositor, atît pentru sine ca individ, cît și pentru națiunea din care face parte.

A luat parte la această petrecere un public număros în frunte cu dl protopop Ioan Cîndea, și, pe lîngă Români, și unii concetățeni Sași, cari au fost încîntați de reușita care au arătat-o de astă-dată Români nostri din Avrig, cari cîntă-va vreme înainte de vremea absolutistică, abia erau aici cîteva familii nebăgate în samă de nimeni.

Cu deosebire s'a executat frumos „Auzi valea“ de Vidu, de corul țaranilor în 4 voci; apoi „Cucule peană galbină“, „Toarce leleo“, „Imnul unirii“ de T. Popovici. Mult haz a produs „Țiganul la țîrg“, dialog de E. Suciu.

Un început frumos este acesta, — și locuitorii din Avrig vrednicesc o deosebită înbărbătare, iar

celor-ce în fruntea lor muncesc cu zel neobosit și cu dorul ferbinte de a-i cultiva, le urăm izbînde și mai strălucite, pe cari de bună seamă le vom și vedea. Un participant.

Japonii iar vor războiu?

În timpul mai nou din vreme în vreme să ivesc mereu prin foi știri, cari spun că Japonia, deși în liniște, dar cu mare putere face astfel de întăriri ale armatelor sale în Coreea (țara nou cuprinsă, din jos de Manciuria), încît ochiul luător aminte trebuie să bănuiască în mișcările ei armate, planuri de-nou războiu.

Unii țin a ști, că nu va trece nici anul acesta, și Japonia va sili pe Rusia să se măsoare de nou cu ea în puteri, să-si încruciceze de nou săbiile în luptă mare ca de bălauri.

Că are Rusia încă mare putere pe aceea limbă de pămînt vecină cu Japonia. Anume cum coboară de pe întinsurile Siberiei aziatice în jos, merge cu o fâșie mare de pămînt pe lîngă Manciuria în jos până la mare și apoi la țerm de mare are marele și puternicul port Vladivostoc, cucetate întărită, cu pază mare de corăbii de războiu, cu flotă întregă de care e greu a te apropia.

Acest ochiu muscălesc asupra mării, acest picior al Rusiei în marea galbină a Japoniei, — le sta Japonezilor pe inimă! De-ar vedea ei scoși și de aci pe Ruși, apoi le-ar părea că au prins pe zeul lor Buddha de brîncă!

Și crezînd acum pe Rusia încă prea slabă după războiul trecut, mulți politici Japonezi cred a fi timpul prielnic a încerca să le smulgă și Vladivostocul și un cap din acea țară rusească ce duce pîn' la el. Că mai tîrziu poate ar vrea și n'or mai putea.

Și iaca de ce n'or mai putea: Rusia și războiul trecut numai pentru aceea l'a pierdut, pentru-că din lăuntru ei pînă în Asia, nu duce decît o singură linie ferată. Și pe o linie ferată nu biruiau cu dusul soldaților și a lucrurilor de lipsă la războiu, că să opăceau trenurile așteptîndu-se cu cele ce veneau dela cîmpul de războiu napoi spre casă, cu raniții ori goale ca să ducă pe alții! Dacă ar fi avut Rusia linie ferată dublă, trimitea repede pe cîmpul de luptă atîta ostași și atîta putere, că Japonii nu-o puteau bate.

Și acum Rusia lucrează la așezarea liniei a doua ferate peste Siberia spre Vladivostoc! Și cînd aceea va fi gata, peste

un an doi, — va fi greu a să mai prinde Japonia cu ea.

— De aceea cred unii că Japonia ar grăbi să ajungă în o încăerare cu Rusia în vreme scurtă, că de nu, nu să mai poate avînta la ea multă vreme ori nici odată!

NOUȚĂȚI

„Iarna n'o mănă lupii“, zice Românii. Și vorba lui să adevărat zilele acestea iară, mai tare de cum am fi dorit-o. După-ce aproape în-treg Decembrie și Ianuarie până în 24 fu tot moale, primăvărat, ploios, Luni noaptea spre Marți a căzut dintr'una zăpadă de 20—30 centimetri, Marți a mai nins toată ziua, apoi a venit peste ea îngheț și acum avem iarnă cum e rînduiala, ca la Crăciun și la Bobotează! Și, precum vestesc foile din toate părțile, tot așa e și pe aiurea!

Cutremur mare de pămînt trebuie să fi fost Sîmbăta trecută, căci la stațiunile pentru însemnarea mișcărilor pămîntului, uneltele (mașinăriile) pentru arătarea mișcărilor, au arătat semnele unui cutremur mare, dară la mare depărtare, ca la 2500 kilometri. Să crede că în părțile Caucazului ori în Armenia a putut cutremurul și trebuie să fi fost oaznic.

Viriliștii români în comitatul Bistriței au ajuns în număr frumos în listă. Între cei 95 de viriliști pe 1910, sunt 20 de membri români ajunși în listă pe urma dării mari ce o plătesc.

Logodnă. Dșoara Smarandita Boneu și dl Stefan Hărăguș, logodiți, în Brad. Felicitări și urări de noroc!

Moarte. Din Sibiu ne-a venit la sfîrșitul săptămînii trecute trista știre, că dna **Adelina Tăslăuanu** n. **Oleanu**, soția dlui O. C. Tăslăuanu, redactorul „Luceafărului“, — după lungi suferințe a încetat din viață Vineri, în 8/21 Ianuarie 1910, în vîrstă de 33 ani.

În răposata nu deplînge numai iubitorul ei soț pe mama și soția credincioasă, ci și săraca noastră literatură pe o cuminte purtătoare de peană, care a scos cîteva broșuri de preț, ca Biblioteca a copiilor, pentru tinerime. — Odichnească Domnul cu dreptii săi, iar îndureratei sale familii, simțite condolări.

Din Toplița Română (Deda) pe Valea Murășului, ni-să scrie, că în 9 Ian. n. a fost acolo o petrecere, aranjată sub îngrijirea zelosului dn preot Ioan Vodă, care a înălțat mult sufletele celor ce au luat parte la ea. Bună parte din inteligența din Reghin, cunoscînd destoinicia părintelui Vodă, a venit la

petrecere, și s'a depărtat deplin mulțumită, căci a găsit aci un aranjament așa de cu gust, o decorație a sălii de dans, așa plăcută, încît nici la petrecerile de oraș nu le afli mai altfel! Totul a arătat că locul vrednicului preot înaintaș Leon Popescu, sub care s'a făcut falnica biserică și marea școală, — a fost luat de un urmaș care nizește la fel a ridica bunul nume al comunei, și a înălța pe popor pe calea înaintării care să-l arate ca popor luminat, bun, cult. — Petrecerea a fost dată în scop ca din venitul ei să se înființeze o *biblioteca populară*, fîntînă fărmeacă pentru comună, din care poporul să poată soarbe apa dătătoare de viață a științei, a învățătorei!.. Ne bucurăm că putem vesti despre astfel de petreceri reușite prin comunele noastre.

Bal mascat în Ilia. Inteligența română din Ilia-murășana aranjează și în anul de față o petrecere pe picior mare, în chip de *bal mascat*, cum a mai fost acolo aranjat și nainte vreme și a reușit foarte bine. De data asta balul mascat va avea loc la 13 Februarie n. în sala mare a hotelului Central din Ilia. Iar venitul ce ar rămînea, e menit ca să formeze un fond din care să se zidească cu timpul un pavilion național — o sală de întruniri, adunări, producții și petreceri a Românilor. Gînd frumos și cuminte, și vrednic de tot spriginul. — La bal *costumul național* e dorit și va fi preferit! Muzica lui Gogi dela Orăștie. Intrarea 2 cor. de persoană.

Mari răvăsări de ape în Franța. În vreme ce pe noi ne-a apucat iarna cea grea, din Franța vin știri de potopiri pe ape ca în toiu primăverii. Rîurile Seine și Marne au ieșit tare din alviile lor coperind sub apă ținuturi mari, înecînd orașe și sate, și făcînd să se dărîme prin comune multime de case. În stațiunea d'Orsay apa era Marți dimineața de 20 cm. (2 palme) peste șine, iar pe la amiază crescuse încît era teamă că trece prin ferestre în lăuntru. Mobilele din odăile de jos au fost trase în rîndul de sus al stației, ca să fie scutite de apă. Asemenea prin alte stațiuni din aretul apelor. Mai multe tunele (drumuri pe sub pămînt, prin coastele munților) au fost înfundate de ape. Umblarea trenurilor ca și a trăsurilor, pe multe linii și drumuri e cu neputință.

Reuniunea femellor rom. gr. or. din Petroșeni, pentru înfrumusețarea bisericii, — a primit mai nou următoarele daruri:

Dela dl preot Avram Stanca, drept răscumpărare a felicitărilor de Anul nou, 3 cor.

Dela dl Dr. Victor Pop, avocat în Pui, 20 cor., trecute de comitetul parohial în favorul fondului numitei Reuniuni, — pentru ce să aduce numiților dăruitori cuvenită mulțumită.

Să caută un apotecar român. din Birchiș ni-se scrie că apotecarul de acolo murind, dreptul de apotecă e de cîștigat acum prin altcineva, care va răzbi. Populațiunea aproape curat românească a acelu ținut, tare ar dori să se afle un apotecar român care să-și cumpere dreptul aci și să-și deschidă apotecă.

Numai Românii-și viteji ia beute? Ași Du-te colo prin Ungaria și vezi pe Unguri cum știu trage la măsă! Nu-și cu nimic mai „vitegi“ ca Românii! A dovedit-o asta Duminecă Szakál Gyula, țaran din Gardony (lîngă Szekesfehervár). Erau mai mulți în crîșmă și chefuiau. De-odată ce-i vine lui Szakál Gyula ce nu, zice celor din jurul său:

— Și palinca-i bună, mă, da mie de mi-ar da cineva un litru de vin bun, apoi vi-aș arăta că nici nu l'aș lua dela gură până nu l'aș suge până la cel din urmă strop!

— Zău? O faci tu asta? — îl întrebă unul din cei de față.

— Fac, mă!

Și soțul poruncii crîșmarului să-i aducă un litru de vin „de cel mai bun“, vin mai tare. I-să aduse. Szakál Gyula îl puse la gură și își dovedi deplin „virtutea“: nu-l luă jos până nu-l sorbi și cel din urmă picur! Atunci răsufînd odată adînc, și ridicînd sus glaja goală, zise către privitori:

— No, spusu-vi-am? — și puse glaja goală jos.

Dar abia trecu jumătate de minută dela săvîrșirea bravurei, și el, simțînd că amete și începe a să învîrli casa cu el, — căzu grămadă de pe scaun și abia avu vreme să se mai zbată cîteva secunde și fû — mort! Căpătase apoplexie (gută) la inimă prin prea marea aprindere a singelui pe urma încordatei beuturi!

Soarte de muncitori. Din America să vestește că zilele astea mai mulți muncitori lucrau la scobirea unui tunel (drum găurit prin munte) la Fis. Bading. Prin ceva întimplare nenorocită dinamita ce o duseseră cu sine, a luat foc cu o tunătură puternică, și 15 lucrători din apropiere au fost potopiți pe loc!

— Iar din Germania să scrie, că Luni noaptea baia de cărbuni din Miesbach s'a surpat pe întindere de 100 metri. A îngropat sub dărîmături 2 muncitori.

Sănierie sfârșită cu moarte. La orașe a ajuns tare la modă în-sănînarea pe sănii lungi, pe care să pun 3—4 copii ori și oameni mari, și unu cîrmue sania, ceilalți să lasă duși de noroc pe deal în jos! S'au întîmplat și să întîmplă multe nenorociri la aceste însănieri. Că unde merge numai un copil pe o sanie, greutatea nu e așa mare, nu fuge așa nebunește, și cînd vede că-i rău, să dă de-a dura el singur și iar să ridică rîzînd! La sănieriile cu grămada e mai rău. Cînd să întîmplă răsturnări, cad unii

peste alții, să apasă unii pe alții și mai ușor ajung a-și strica o mână, un picior, ceva. Deosebit de nenorocită a fost înse zilele acestea (Marți) însănînarea unor copii de școală în Pesta, pe dealul Gellert. Copilul de 14 ani al profesorului de universitate Hornyánsky, s'a pus pe săniuță cu doi soți de școală. Pe cînd fugeau mai bine pe deal în jos, au ajuns la un loc peste care duce o cărare de picioare și pe aceea trecea un om cu povară în spate. Conducătorul saniei, tinerul Hornyánsky, a cîrmit atunci de cîrma saniei ca să încungiure pe omul cu povara și sania a început a fugi cu ei în cerc, dar așa de repede și de rău, că și-a pierdut cumpăna și toți trei copiii au zburat pe 5—6 pași departe din ea. Cei doi ortaci ai lui Hornyánsky au căzut în zăpada moale și s'au ales cu o spaimă și niște zgărieturi, dar el, cîrmaclul saniei, a fost svîrlit din ea cu capul într'un arbore din cale, și așa de tare s'a izbit de arbore, că și-a crepat țeasta capului și a rămas mort pe loc.

Petreceri.

— „Reuniunea meseriașilor din Mercurea Invită la petrecerea cu joc care o aranjează Duminecă în 30 Ianuarie n. în sala hotelului „La trei arabi“ din loc, în folosul reuniunii.

— Tinerimea țaranilor români din Făgăraș invită la producțiunea teatrală urmată de joc care o va aranja Duminecă, la 30 Ian. n. în sala Hotetui „Paris“ (Sorea) din loc, dăruind venitul curat pentru fondarea unei *biblioteci* a tinerimei române din loc. Să joacă „Ileana Cosinzeana“ și „Doi surzi“.

— Tinerii meseriași români din Blaj au dat o petrecere cu dans Sîmbăta în 22 Ianuar 1910, în sala hotelului „Univers“, în folosul fondului societății meseriașilor din Blaj.

Tren căzut în rîul înghețat! Sîmbăta trecută s'a petrecut în America o nenorocire rară! Un tren de persoane ce trecea aproape de Webbwood, pe un loc tare pieziș, cobora repede, avînd să treacă peste un rîu. Pe cînd fugea mai tare pe drumul tare înalt ce leagă un ținut al văii cu celalalt, chiar de-asupra rîului 4 vagoane au sărit din șine și s'au răsturnat dela înălțime, în rîu! Rîul era înghețat. Cheața s'a spart cu zgomot mare zdrobindu-să în sloi ce s'au ridicat valuri în jurul vagoanelor și peste ele! Era un vagon de clasa I, un de a II-a și 2 de a III-a. Pe cele de clasa a III-a erau bieți lucrători emigrați de prin Europa, ce mergeau să-și caute norocul în cutari fabrici... Nici unul n'au mai putut fi mîntuit. Au alergat îndată trenuri cu ajutoare și doctori din toate părțile, dar n'au mai putut folosi. Au scos vre-o 70 de morți de prin vagoane.

nele prinse în gheață. Multe trupuri înse, cari după zdrobirea vagoanelor au fost trase de apă din vagoane, apucând pe sub gheață, nu s'au mai găsit. Din cele găsite, foarte multe sunt așa de zdrobite de schimonosite, că nu să mai pot cunoaște!

Mare spargere la gara din Orăștie. Marți noaptea, hoți necunoscuți încă, au spart la magazinul gării din Orăștie, cărind din el câteva cară de marfă. E în curgere cercetare pe picior mare, doar să dă de urma cutezătorilor hoșii!

Frumosul spor al băncilor noastre reese în chip îmbucurător din bilanțele (Inchelarea socoților) ce publică în vremea asta prin foi. Am publicat și noi câteva și mai publicăm, cari toate arată sporuri frumoase în dezvoltarea acestor așezăminte de avere națională. De pildă bilanțul „Ardeleni” ce publicăm în numărul de față, arată o creștere de câștig curat de 20.000 cor. față de anul trecut. — Asemenea banca „Grănițerul” din Dobra (vezi bilanțul) arată o creștere de câștig de peste 10.000 cor. față de anul trecut. Altele asemenea.

„Libertatea” în Petrila.

Negustorul român Ioan Bija, strămutându-se din Petroșeni în Petrila, face cunoscut, că, precum în Petroșeni, așa și în Petrila, dsa ține de vânzare foile noastre „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Tovărășia”, și le vinde și cu numărul, dar îndeosebi primește înștiințări de abonare la dsa, având cel abonat a-și primi foia dela dsa. Cei-ce doresc dară a avea foile noastre la Petrila prin dl Bija, să se înțeleagă cu dînsul. Dacă va avea mulți abonați în comună, li-o trimite cu un băiat pe acasă îndată ce sosește la dsa pachetul cu foile.

POSTA REDACȚIEI

Ad. Tr. (6105) în Cr. De n'ai fi dator macar pe anul trecut, poate ți-am mai împlini cererea. Dar nici acel an ne-fiind plătit deplin, nu mai lungim creditul. Peste tot noi nu dăm foile pe credit nimănu.

Dlul L. C. în P. Ne pare rău dar n'o putem face. Foia o punem la postă Joia, nu Mercurea. Rugați pe notarul să-și schimbe ziua de trimis la postă pe Vineri ori Sîmbăta. Asta e ușor și ducător la scop.

Ds I. Vasiliu, S. m. Din scri-soarea dtale înțelegem, că de aci încolo să-ți vie 10 „Foi Interesante” lângă „Libertatea”. Așa le-am îndrumat pentru viitor.

Dsale Szilágyi Géza, în Hususeu (p. Tinca). Ce să facem cu cele 1 cor. 22 fil. ce ni-ai trimis? Pe coupon nu-i scris nimic, epistolă încă n'a venit.

Convocare.

Domnii membri ai însoțirii pentru agricultură, magazin și anticipațiuni „Riureana” sunt invitați la **adunarea generală extraordinară**, care să va ținea în Șugag, la 13 Februarie st. n. 1910, la 2 ore p. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul direcțiunii despre mersul afacerilor însoțirii.
2. Propunerea direcțiunii pentru licvidarea însoțirii.

Șugag, la 23 Ianuarie 1910.

DIRECȚIUNEA:

George Perian m. p. director.
Teodor Ciuchendea m. p. membru în direcțiune.

Dlul Em. T. în N. Și schița dtale de Crăciun caută să aștepte alt Crăciun. Ni-ai trimis'o cînd nu mai putea intra în foaie. O păstrăm însă și mulțumim.

Dsale I. K. în Reșița. Ce călindar „nemțesc” spui dta că ți-am trimis? Poate de alt-undeva ți-s'a trimis, dar dela noi nu.

986. În tirguri pe la negustorii de cărți afii acelea. Dacă nu, cere la Librăria A. Todoran din Gherla (Szamosujvár) că o afii.

Dlul N. T. în B. Nu să plătește să vii în public și cu aceste manevre mărunte, pe care un funcționar copt, nu le face. I'am da prea mare importanță aceluși țîțar, ocupînd foaia atîta cu nimicnicia lui.

6661. Nu. Până nu să face rînduială în dietă, ca dieta să voteze legea despre darea de regruți pentru armată, — nu vor mai fi nici asentări. Și de-o ținea starea asta de ex-lex anul întreg, apoi feciorii cari ar scăpa la toamnă vor fi în parte ținuți mai departe, ori înlocuiți prin aducerea la serviciu a rezerviștilor celor „de 8 săptămîni”. Va fi iar multă supărare și mult val pe popor și în privința asta.

„Part.” în D. N'am putut alege mai mult din corespondența dtale. Era prea fără nici un sistem alcătuită.

P. B. în S. Adresa e: „Albina”, București, str. Mîntuleasa 9. Pe an 8 cor.

G. Crișan în T. Ți-am dat răspuns despre volum, pe o corespondență, — de-o fi ajuns la mîna dtale.

T. B. în Cov. Foile s'au trimis. O să vină de aci încolo la rînd. Dar „Cartea de poezii” noi n'avem. Cere dela o „librărie” (în Arad aveți 2 librării românești). Coroana ți-o punem la abonament!

Dlul P. C. în Ș. Îți trimitem foia pînă la Nr. 5. Dacă însă pân'atunci nu trimiți plata cel puțin pe jumătate de an, o oprim. Pe credit n'o dăm. Că prea au fost puțini cei-ce și-au ținut cuvîntul dintre cîți ni-au cerut'o pe credit.

V. Germ. în D. Volume cu rambursă nu trimitem, că face cheltueli prea mari. Trimite taxa lor și îți vin franco.

V. N. (1876). Fabrică de cement este în Brașov. Scrie la „Fabrica de portland-cement”, și cere informațiuni. Altfel cement găsești în toate prăvăliile mixte mai mari.

Cumpărați

„Calendarul Național” pe 1910!

Vezi prețul lui și descrierea interesantului lui cuprins în Nr. de Crăciun al »Foi Interesante« și în Nr. 2 al »Libertății«!

Meghivás.

„Riureana” mezőgazdasági rak-tár és előleg szövetkezet által, 1910 évi február hó 13-ik napján d. u. 2 órakor hivatalos helységében Sugágon tartandó rendkívüli közgyűlésre a tagok ezennel meghivatnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a szövetkezet üzlet meneteléről.
2. Az igazgatóság indítványa a szövetkezet felszámolásáról.

Sugágon 1910. évi januar hó 23.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Perian György s. k. igazgató.
Ciuchendea Tivadar s. k. igazgatósági tag.

„Ardelena”

Institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

Raportul direcțiunii.

Onorată audnare generală!

Din cifrele bilanțului ce ne luăm voie a prezenta, să poate vedea, că anul trecut, 1909, încă a fost pentru institutul nostru și afacerile sale, un period de progres normal și de consolidare continuă.

Noua emisiune s'a încheiat în condițiuni multămitoare, și astfel:

- a) capitalul societar a ajuns cifra de K 1,000.000 iar
 - b) fondurile de rezervă, cari cu finea anului 1908 erau de K 511.708'51
 - cu dotația anului trecut de „ 40.362'12
 - și cu agio noiei emisiuni de „ 264.914'—
 - au ajuns la considerabila sumă de K 816.984'63
- sumă, care dacă să primește propunerea direcțiunii cu privire la distribuirea profitului curat, să va urca la K 861.741'59.

Celelalte capitaluri de afaceri, anume cele pasive, acestea cu puține modificări, s'au menținut la cifrele bilanțului anului precedent. Singur *depunerile spre fructificare*, cu toată influența de reducere ce a exerciat asupra lor emisiunea încheiată, arată o creștere mai de samă și adecă dela K 2,853.312'14 la „ 3,032.672'43 deci cu K 179.360'29 mai mult decît la finea anului premergător.

Ce privește activele institutului, acestea încă s'au dezvoltat în măsura în care au crescut fondurile societății și capitalurile de afaceri ale ei.

- Astfel *împrumuturile cambiale*, inclusive cele cu acoperire ipototecară, au crescut dela K 3,126.401'13 la K 3,564.426'45 adecă cu K 438.025'32
- iar *împrumuturile ipotecare* încă s'au urcat dela K 1,074.089'79 la K 1,121.533'01 adecă cu K 57.443'22

Dintre celelalte poziții de active, cari în cea mai mare parte a lor, de asemenea s'au menținut la cif-

rele bilanțului trecut, trebuie să remarcăm *efectele publice* la cari încă să arată o creștere

dela K 280.517'91

la K 346.695'—

adecă de K 66.177'09

creștere, care să va mai continua și în anul curent și care își află explicare în participarea în măsură mai mare a institutului nostru la fondarea institutului de credit și de economii „Șoimu”, societate pe acții în Murăș-Uioara.

Totalul activelor institutului nostru fac K 6,462.439'97 față de pasive de K 6,339.740'24 rezultînd un profit curat de K 122.699'73

Acesta este, onorată adunare generală, rezultatul gestiunii de afaceri al anului trecut.

Pe baza lui și cu deosebire din cifrele bilanțului prezentat, onorata adunare generală, credem, va putea face o apretiere obiectivă a străduințelor ce le-am depus și în anul acesta întru dezvoltarea și consolidarea afacerilor institutului, cea-ce, cum am mărturisit și la alte ocaziuni, e scopul suprem al activității noastre. Și avem speranța că în viitor să putem lucra și mai mult întru realizarea scopului ce-l urmărim, mai cu samă, că, cum sigur e cunoscut, în urma bunelor experiențe făcute cu filiala noastră din Vințul de jos și pentru a veni în ajutorul băncii „Jiana” din Petroșeni, ne-am văzut îndemnați a deschide în locul acesteia o nouă filială, dela care așteptăm, ca prin activitate solidă și conștientă, să contribuie și ea la dezvoltarea și consolidarea institutului nostru.

Premerse acestea vă rugăm:

1. Să aprobați bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1909, să primiți propunerea ce vă prezentăm pentru distribuirea profitului și a cotei de binefacere, și să dați direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutul pentru gestiunea anului trecut și

2. să alegeți trei membrii în direcțiune în locul D-lor Dr. Ioan Popu, Dr. Silviu Moldovan și Dr. Romul Dobo, ale căror mandate expiră.

Orăștie (Szászváros) din ședința plenară a direcțiunii și comitetului de supraveghiere, ținută la 27 Ianuarie 1910.

Dr. I. Popu m. p., Ioan I. Lăpădatu m. p., președinte. director executiv.

Propunere pentru distribuirea profitului:

- 5% acționarilor K 25.000'—
- apoi din restul de K 95.139'18
- 5% fondului de rezervă K 4.756'96
- 9% tantiema direcțiunii K 8.562'53
- 3% „ comitetului de supraveghiere K 2.854'17
- 2% „ directorului executiv K 1.902'78
- 6% „ funcționarilor K 5.708'35
- 5% pentru scopuri filantropice K 4.756'96 K 28.541'75
- și în fine
- supradividendă de 5% K 25.000'—
- fondului de rezervă K 35.000'—
- fondului de penziune K 5.000'—
- de transpus în contul anului viitor K 4.157'98 K 69.157'98
- Total . K 122.699'73

Din suma pentru scopuri filantropice să se deo: pentru fondul de zidire al Casei Naționale K 3.000'— la dispoziția direcțiunii K 1.756'96

Total . K 4.756'96

Orăștie la 27 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

„ARDELEANA“

**Raportul
comitetului de supraveghiere.**

Onorată adunare generală!

În scopul rezolvării agendelor avizate nouă de legea comercială și de Regulamentul pentru afacerile comitetului de supraveghiere, am ținut în cursul anului 1909, cu totul 17 ședințe, în cari am cenzurat pe rând fiecare ram de operațiune și valorile institutului, am scontat casa în mai multe rânduri și am aflat totdeauna deplină ordine.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1909, confrontându-l cu Maestrul și inventarele referitoare, l-am aflat în deplină consonanță și conform cu cerințele legii și a statutelor.

Cu privire la împărțirea profitului curat ne alăturăm la propunerea direcțiunii, ca fiind în consonanță cu statutele, și vi-o recomandăm spre primire.

În fine Vă rugăm, ca după-ce ve-ți fi aprobat încheierea conturilor — să binevoiți a da Direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutoriul pentru gestiunea anului 1909.

Orăștie, la 27 Ianuarie 1909.

I. Popoviciu m. p. Procop. Herlea m. p.
Simion Corvin m. p.
Ioan Moța m. p. Vasile C. Osvada m. p.

**Cancelaria mea ad-
vocațională**
este dela 1 Ianuarie n. 1910 —
în Piața mare Nr. 5 (casa dlui
Binder). **Dr. August Martini**
(518) 1-2 **advocat, Orăștie.**

Deschidere de moară.

Facem cunoscut onoratului public de aici și din jur, că am deschis în 15 Decembrie 1909

MOARĂ CU MOTOR

nou zidită, în *Bînțînți* (lingă Orăștie).

Năzuința noastră de căpetenie va fi, ca să mulțumim onoratului public pe deplin în toate privințele!

(544) Schneider & Comp. Gabert
5-5 în Bînțînți.

O moară

cu două roate, aflătoare în *Orăștioara-de-jos*, (lingă Orăștie) e de vânzare din mână liberă. Doritorii a o cumpăra, să ceară informațiuni mai de-aproape la

(608) 3-3 **Ioan Melitska**, hotelier în *Orăștie* (Szászváros).

In Orăștie

în un loc din cele mai bine cercetate, unde să întâlnească mai multe strade, e de vânzare în grabă

o PRĂVĂLIE

dimpună cu casa în care să află. La caz de bună înțelegere, să dă și numai în arîndă, cu marfa aflătoare în ea cu tot.

A să cere informațiuni la proprietarul (609) 2-3

Nicolau Czipra,

ospătăr în *Bezova* (comit. Arad).

„Ardeleana“, inst. de credit și de econ., societ. pe acții în Orăștie.

(620) 1-1

CONVOCAR E.

Domnii acționari ai »ARDELENEI«, institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie—Szászváros, să convoacă prin aceasta la

a XXIV-a adunare generală ordinară,

ce să va ținea în 15 Februarie st. n. a. c., la oarele 10 a. m., în localul institutului, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării, numirea notarului și a doi scrutinători;
2. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere;
3. Stabilirea bilanțului, distribuirea profitului și votarea absolutului;
4. Alegerea a trei membri în direcțiune;
5. Propuneri intrate conform statutelor;
6. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare generală, în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și documentele de plenipotențiere, la cassa institutului cel mai târziu până în 17 Februarie n. a. c. Acții și documente de plenipotențiere să pot depune și la următoarele institute de credit: „Albina“ în Sibiiu—Nagyszeben; „Cassa de păstrare“ în Săliște—Szelistye și la „Crișana“ în Brad.

Orăștie—Szászváros, la 27 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

Active.

Contul Bilanț pro 1909.

Passive.

Cassa	K 80.273.19
Giro-Conto	K 64.552.03
Cambii de bancă	K 2.403.898.01
Cambii cu acop. hipot.	K 1.160.528.44
Imprumuturi hipotecare	K 944.149.97
Impr. hipot. cu anuități	K 177.383.04
Obligațiuni cu chizeși	K 191.612.—
Conturi-curente cu acoperire	K 280.595.22
R. Kaess și întreprinderea electrică	K 454.448.11
Efecte publice	K 346.695.—
Realități	K 187.193.89
după amortizare	K 2.123.81
Efectele și realitățile fondului de penz.	K 110.495.14
Mobilier	K 8.814.05
după amortizare	K 1.314.05
Diverși debitori	K 32.738.14
Acționari	K 11.262.48
Interese tranzitorii	K 11.238.94
Total	K 6.462.439.79

Capital societar	K 1.000.000.00
Fond de rezervă	K 300.000.—
Fond special de rezervă	K 406.489.49
Fond de penziune	K 110.495.14
Depuneri	K 3.032.672.43
Reescompt	K 1.028.819.—
Lombard	K 132.000.—
Conturi-curente	K 112.936.76
Imprumuturi hipotecare cedate	K 75.263.90
Depozit de cassa	K 19.714.28
Diverși creditori	K 10.605.39
Interese anticipate și tranzitorii	K 110.743.67
Profit curat	K 122.699.73
Total	K 6.462.439.79

Spese.

Contul Profit și Pierdere.

Venite

Interese:	
pentru fondul de rezervă	K 4.305.56
» depuneri	K 137.435.41
» reescomt	K 55.337.06
» imprumut. cedate	K 4.460.47
» emisiunea nouă	K 15.693.43
Total	K 217.231.93
Spese:	
salare și bani de cuartir	K 28.952.47
marce de prezență	K 2.190.—
spese generale și chirii	K 17.289.86
Total	K 48.432.33
Contribuție:	
directă	K 18.956.39
de 10% după inter. de dep.	K 13.743.54
Total	K 32.699.93
Amortizări:	
din realități	K 2.123.81
» mobilier	K 1.314.05
» speșele de fond. a filial.	K 399.91
Total	K 3.837.77
Profit curat	K 122.699.73
Total	K 424.901.69

Profit transportat	K 2.560.55
Interese:	
dela imprumut. cambiale	K 194.799.93
» Impr. camb. cu acop hip.	K 78.384.73
» Imprumut. hipotecare	K 64.842.44
» Impr. hipot. cu anuități	K 9.989.20
» Impr. pe oblig. cu cav.	K 19.841.88
» efecte publice	K 13.389.97
» conturi-curente	K 5.840.15
Total	K 387.088.30
Venitele întreprinderii electrice	K 32.670.64
Chirii	K 6.582.20
Total	K 424.901.69

Orăștie, la 31 Decembrie 1909.

I. I. Lăpădatu m. p.,
dir.-executiv.

Simion Vlad m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Ioan Popu m. p., președ. Const. Balcu m. p. I. Branga m. p. Dr. R. Dobo m. p. I. Lazaroiu m. p.
Dr. S. Moldovan m. p. Elle Popovici m. p. Nic. Vlad m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Orăștie, la 27 Ian. 1910.

Ioan Popovici m. p., președ. P. Herlea m. p. I. Moța m. p. V. C. Osvada m. p. Sim. Corvin jun. m. p.

„GRANITERUL“, institut de credit și de economii, societate pe acții în H.-Dobra.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii »GRANITERUL«, ca societate pe acțiuni, în virtutea §-lui 15 din statute, să invite la

a XI-a adunare generală ordinară,

ce să va ține în Dobra, la **7 Februarie** n. a. c., la oarele 10 a. m., în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Deschiderea adunării generale, numirea notarului și a doi scrutinători, cari au să verifice și procesul verbal.
2. Raportul Direcțiunii, Bilanțul anual și raportul Comitetului de supraveghiere.
3. Darea absoluturului membrilor în Direcțiune și în Comitetul de supraveghiere.

4. Distribuirea profitului curat, realizat cu finea anului.
5. Alegerea a doi membri în Direcțiune.
6. Alegerea a doi membri în Comitetul de supraveghiere.
7. Eventuale propuneri în senzul §-lui 26 din statute.

P. T. acționari, cari voesc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiunile până în 6 Februarie st. n. a. c., la cassa societății, conform §-lui 16 din statute. — Acțiunile să pot depune și la cassa institutelor »ALBINA« din Sibiu, »ARDELEANA« din Orăștie, »FĂGETANA« din Făget, Filiala »ALBINA« din Lugoj, »LIPOVANA« din Lipova, »CASSA DE PĂSTRARE« și la »POPORUL« din Săliște.

Dobra, din ședința plenară a Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere, ținută la 12 Ianuarie 1910.

(616) 1-1

Directiunea.

Activa.

CONTUL BILANȚULUI

Pasiva.

Cassa	—	—	—	K 19.338·35
Bon la Cassa de păstrare postală	K	910·94		
Bon în Giro-Conto la banca Austro-Ung. și la alte bănci	—	—	5.627·02	6.537·96
Cambii	—	—	—	828.834·35
Cambii cu acoperire hipotecară	—	—	—	351.441·—
Obligațiuni	—	—	—	6.655·—
Credite în Cont-curent	—	—	—	86.780·10
Efecte	—	—	—	9.510·—
Imobile	—	—	—	3.879·87
Cereale în magazin	—	—	—	3.944·84
Diverse conturi debitoare	—	—	—	4.825·49
Mobiliar	—	—	—	K 3.065·89
după amortizare de 10%	—	—	—	306·59
				K 1,324.506·26

Capital societar	—	—	—	—	—	K 250.000·—
Fond de rezervă	—	—	—	—	—	86.365·28
Fond de penziune	—	—	—	—	—	41.490·96
Depuneri spre fructificare	—	—	—	—	—	549.320·73
Reescont	—	—	—	—	—	319.571·—
Dividende neridicate	—	—	—	—	—	189·—
Diverse conturi creditoare	—	—	—	—	—	6.736·22
Interese tranzitoare	—	—	—	—	—	35.474·05
Profit curat	—	—	—	—	—	35.359·02
						K 1,324.506·26

Spese.

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	—	K 27.671·78	
pentru fondul de rezervă	—	3.277·28	
pentru fondul de penziune	—	2.171·86	K 33.120·92
pentru reescompt	—	—	17.166·18
Spese:			
salare	—	K 12.534·14	
chirie și relut de cuartir	—	1.770·—	
tipărituri, registre, porto și alte	—	—	
spese de regié	—	4.962·25	19.266·39
Dare:			
erarială și comunală	—	K 7.244·86	
10% după inter. depun.	K 2.767·18		
10% „ int. fond. de rez.	327·73		
10% „ „ de penz.	217·18	3.312·09	10.556·95
Amortizări:			
din mobiliar	—	—	306·59
Profit curat	—	—	35.359·02
			K 115.776·05

Interese:			
dela cambii	—	—	K 75.545·51
dela cambii cu acoperire hipotecară	—	—	15.231·17
dela obligațiuni	—	—	576·37
dela credite în cont-curent	—	—	3.194·96
dela efecte	—	—	432·50
			K 94.980·51
Proviziuni și venit dela cereale	—	—	20.795·54
			K 115.776·05

H.-Dobra, la 31 Decemvrie 1909.

Adam Leșnican m. p.,
director-executiv.

Alexe Odor m. p.,
contabil.

Iosif Lissai m. p.,
revizor expert al „Solidarității“.

DIRECȚIUNEA:

Iosif Morariu m. p. Dr. Iosif Popoviciu m. p. Dominic Rațiu m. p. N. Gostae m. p. Toma Roșiu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.

H.-Dobra, la 12 Ianuarie 1910.

Adrian Olariu m. p.

Ioan Comloși m. p.

Ioan Șuiaga m. p.

Editor și redactor responsabil: **Ioan Adam.**

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.

„Cugiereana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Cugier.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CUGIEREANA“, sunt invitați la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care să va ține la **20 Februarie** st. n. a. c., la **10 ore a. m.**, în localul institutului.

OBIECȚELE:

1. Exmiterea unei comisii de 3 membri pentru constatarea membrilor prezenți și a plenipotențelor.
2. Raportul direcțiunii despre starea întreprinderii și rezultatul gestiunii anului 1909, precum și raportul comitetului de supraveghiere.
3. Deciziunea asupra comptului anual pe baza ra-

portului comitetului de supraveghiere, darea absolutoriului și deciziunea asupra împărțirii profitului curat.

4. Alegerea alor 4 membri în direcțiune, pe un period de 3 ani.

5. Alegerea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal.

În lipsa membrilor receruți, adunarea, în sensul §. 14, să va ține în 27 Februarie n. a. c., la locul și timpul indicat.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune documentele de plenipotență la cassa institutului, cel mult până în 19 resp. 26 Februarie st. n. 1910.

Cugir, la 23 Ianuarie 1910.

Constantin Olariu,
președinte.

Procopiu Herlea,
dir.-exec.

Active. — Vagyon.

Contul Bilanțului. — Mérleg-számla.

Passive. — Teher.

	K	r.		K	r.
Cassa în numărar Készpénz	1869	21	Capital social, 500 acții à 100 cor. Részvénytőke 500 drb. 100 K részv.	50000	—
Cambii escomptate Leszámitolt váltók	329518	—	Emisiunea nouă Alaptőke az új részv. kibocs.	35297	—
Cambii cu acop. hipot. Váltók Jelzálogfedezettel	51270	—	Fond de rezervă Tartalékalap	22577	—
Împrumuturi hipotecare Jelzálog-kölcsön	4263	—	Fond special de rezervă Külön tartalékalap	3464	—
Împrumuturi pe obligațiuni Kötvény-kölcsön	29337	—	Interese anticipate Átmeneti kamatok	6569	—
Mobilier Felszerelés	K 776.38		Depuneri spre fructificare Takarék betétek	190410	20
după amort de 10% 10% törlesztés után	K 77.64	698 74	Reescompt Visszleszámitolt váltók	103810	—
Diverse conturi debitoare Különféle adósok számla	5672	68	Interese emis. nouă Uj részv. kibocs. kamat	1009	70
			Depozit de cassă Pénztári letétek	281	60
			Profit curat Tiszta nyereség	9210	13
	422628	63		422628	63

Eșite. — Kiadások. Contul Profitului și al Perderilor. — Nyereség- és veszteség-számla. — Intrate. — Bevételék.

	K	r.		K	r.
Interese de depuneri — Betéti kamatok	10186	76	Interese Escompt Leszámitolási kamatok	29904	18
Interese de reescompt Visszleszámitolási kamatok	5936	34	Interese camb. cu acop. hip. Jelzáloggal fed. vált. kamat.	3877	02
Interese fondului de rezervă Tartalékalap kamatok	1240	25	Interese hipotecare Jelzálogi kamatok	342	60
Interese emisiunea nouă Uj részvény kibocsátásra kamat	1009	70	Interese Obligațiuni Kötvény kamatok	720	62
Salare — Fizetések	2400	—	Diverse Különféle	400	40
Chirie — Lakbér	400	—			
Remunerațiuni — Tiszteletidj	600	—			
Spese diverse — Különféle kiadások	848	30			
Contribuțiune — Adó	2235	07			
Contrib. 10% inter. dep. Beteték utáni adó 10%	1018	68			
Amort. din Mobilier — Felszerelés törlesztés	77	64			
Competință de timbru — Bélyeg illeték	31	95			
Profit curat — Tiszta nyereség	9210	13			
	35244	82		35244	82

Cugir, la 31 Decemvrie 1909.

Procopiu Herlea m. p.,
director-executiv.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

George Băluțiu m. p.,
contabil.

G. Olariu m. p., I. Dreghiciu m. p., I. Băluțiu m. p., G. Berian sen. m. p., I. Lupuțiu m. p., N. Olariu m. p., Av. Oltean m. p., I. Herlea lui N. m. p., I. Ștefănescu m. p.
președinte. Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în conzonanță cu registrele institutului.
Alólirt felügyelőbizottság ezen számlákat megvizsgálta és összehasonlítván azt a szövetkezet könyveivel, helyesnek és megeyezőnek találta.
Cugir, la 23 Ianuarie 1910.

Simion Oltean m. p.

Teodor Crișan m. p., președinte.

Ioan Drăgan m. p.

Ioan Moldovan m. p.,
revizor expert al „Solidarității

„Insoțirea de credit în Paloș“.

CONVOCARE.

Membrii »Insoțirii de credit în Paloș« sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu §. 20 din statute, la

a II-a adunare generală ordinară,

care să va ținea în Paloș la 6 Februarie n. a. c., la 2 ore p. m., în școala confesională, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul anului de gestiune 1909.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Alegerea unui membru în direcțiune. (615) 1-1
5. Eventuale propuneri.

Paloș, în 16 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Dec. 1909. — Mérleg-számla 1909 dec. 31.

Activa. — Vagyón.	Pasiva. — Teher.
Cassa în număr — Készpénzkészlet K 885-16	Cvete vărsate (102 membri) — Befolyt üzletrészek (102 tag) K 1.830-—
Escompt — Leszámit. váltók 52.851-—	Fond de rez. — Tartalék alap „ 610-06
Imprum. pe oblig. — Kötvénykölcsönök 11.472-33	Depuneri spre fructificare — Takarékk betétek 12.409-61
Moara — Malom 11.350-57	Imprumuturi proprii — Saját kölcsönök 70.820-—
Mașini agricole — Gazdasági gépek K 9.823-91	Interese tranzitoare anticipate
amortiz. — leírás „ 500-— „ 9.323-91	Átmeneti kamatok 1.182-—
Marfă — Áru 1.858-98	Profit curat — Tiszta nyereség „ 1.259-28
Mobilier — Leltár K 300-—	
amortiz. — leírás „ 30-— „ 270-—	
Spese de fondare — Alapítási költségek K 150-—	
amortiz. — leírás „ 60-— „ 90-—	
K 88.101-95	K 88.101-95

Contul Profit și Pierdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.

Debit. — Tartozik.	Credit. — Követel.
Inter. de depuneri — Takarékkbetéti kamatok K 325-44	Interese după imprumut. — Kölcsönök utáni kamatok K 3.957-44
Inter. de Imprumut. proprii — Saját kölcsönök után kamat. „ 3.516-51	Venite dela mașini — Gépek utáni jövedelmek „ 261-22
Spese: — Költségek: de cancelarie, încălzit, luminat etc. — irodai, fűtés, világítás, stb. „ K 286-52	Venite dela moară — Malom utáni jövedelmek „ 1.637-90
Salare — Fizetések „ 650-—	Venite dela cereale — Gabona utáni jövedelmek „ 513-91
Porto — Posta költségek „ 22-42 „ 958-94	Venite dela murfă — Áru utáni jövedelmek „ 110-89
Dare directă — Egyenes adó „ 102-84	Provizioni — Jutalékok „ 262-64
Amortizări: — Leírások: din mașini — gépekből K 500-—	
din speșele de fondare — alapítási költségek „ 60-—	
din mobilier — leltár „ 30-— „ 590-—	
Profit curat — Tiszta nyereség „ 1.250-28	
K 6.744-01	K 6.744-01

Emil T. Gheaja m. p., Paloș—Pálos, la 31 Decembre 1909. Ilie Mașteiu m. p., prezident. — elnök. contabil. — könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

David Butică m. p. Zaharie Babeț m. p. Ioan G. Codrea m. p.

Am cenzurat conturile prezente și le-am aflat în ordine și conzonanță cu registrele principale și auxiliare. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és fő- és segéd könyvekkel összhangosknak találtuk.

Paloș—Pálos, la 16 Ianuarie 1910.

Gavrilă Babeț m. p. George Veder m. p. Ioan Norilă m. p.

Petru Romaniță m. p. Ilie Ciocanea m. p. Nic. Stan m. p. Petru Uliță m. p.

ATENT!

4 peechi de ghețe (păpuci) cu numai 7 coroane 50 fileri.

Din cauza îngrămădirii plăților mai multor fabrici mari, am fost încredințat să desfac un mare număr de ghețe (păpuci) sub preț de fabricare! De aceea eu vînd oricui 2 perechi de păpuci bărbătești și 2 perechi pentru femei, cu șinor, de piele, galoșai, negri ori bruni, cu tălpi de piele prinse tare cu cue, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, mărimea după număr. Toate 4 perechile costă numai 7 cor. 50 fil.

(612) Le trimite cu ramburs 2-3

Exportul de ghețe P. Lust, KRAKAU Nr. 225.

Schimbul iertat sau și banii napoi.

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întârzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atât la case particulare, cât și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a s adresa cu toată încrederea la mine, asigurându-mi că pe lângă prețuri moderate, le dau *lucru bun și solid*, — punînd mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

24-24 Dumitru Martin. maeștru timplar (măsar) în Orăștie, (268) (Szászváros).

„AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la 2000 cor. să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

= Cumpără și vinde întregi sau parțelate moșii, mari și mici.

= Vinde și cumpără tot felul de *bucate!*

= Mijlocește cumpărări și vînzări de *mașini economice*, produse (rod de tot felul).

= Dă *imprumuturi* de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

= Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, lie prin postă.

= Dă avanzuri (imprumută înainte) pe rodul de *bucate*, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și *imprumuturi pe vite!*

— E întia bancă, care pe lângă *imprumuturile* obicinuite de bani, a început a lucra și cu *bucate*, ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi *imprumuturi* în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 18-

Direcțiunea.

Cărți ieftine pentru popor. Să pot comanda dela: Tipografia „AURORA“ A. TODORAN, Gherla—Szamosujvár.

- »Amintiri din Grecia«, de Teodor Bulcu, cu preț foarte redus . K 0-30
- »Bocete«, adevă cîntări la morți, de I. Pop-Reteganel K 0-80
- »Buchetul«, monolog comic, de Eva K 0-30
- »Cabalistică«, carte de noroc K 0-24
- »Cartea Sf. Antoniu de Padua, cu rugăciuni pe 9 Marti« K 0-30
- »Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinarit etc.« K 0-50
- »Chiuituri de cari strigă feciorii în joc« K 0-40
- »125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc« K 0-24
- »Codrean, craiul codrului« K 0-16
- »Dialogul țiganului cu sf. Petru la poarta raiului«, de A. Boca K 0-50
- »Doine, lacrimi și suspine«, de A. Boca K 0-16
- »Felicitări în proză și poezie«, de G. Simu K 0-40
- »Gruia lui Novac« K 0-20
- »Horia lui Pinteza Viteazul« K 0-12
- »Impărăția țiganilor pe virful unui plop« K 0-16
- »Jocul sătenilor români« K 0-16
- »Leonat cel tinăr«, istorie în versuri K 0-20
- »Lira Sionului sau cîntarea sărbătorilor« K 0-50
- »Minunile P. C. Vergure Maria« K 0-30
- »Nopti de iarnă«, novele de G. Simu K 1-20
- »Novele«, de Vasiliu Ranta-Buticescu K 1-—
- »Nu mă uita«, versuri funebreale și iertăciuni K 0-50
- »Patimile Dlui nostru Isus Christos« K 0-30
- »Pămîntul fericiților și milosteniile pentru cei morți« K 0-30
- »Povestiri evlavioase sau viața Sfinților K 0-30
- »Pilde și sfaturi pentru popor«, de I. Pop-Reteganel K 0-60
- »Românul în sat și la oaste« K 0-30
- »Sfaturi de aur sau calea către fericire«, de A. Boca K 0-50
- »Sf. Antoniu de Padua« K 0-20
- »Starostele, adevă datini dela nunțile Românilor« K 0-30
- »Sfîrșitul lumii« K 0-16
- »Trandafiri și vioarele«, poezii populare de I. Pop-Reteganel K 0-60

(507) 6-6

Cărți de rugăciuni:

- »Icoana sufletului«, carte de rug. și cînt., de V. Pățcaș, frumos legată K 1-—
- »Mărgăritarul sufletesc«, carte de rugăciuni și cîntări „ „ K 1-—
- »Micul Mărgăritar sufletesc«, carte de rug. „ „ „ K 0-44
- »Mîntuirea sufletului«, carte de rugăciuni „ „ „ K 0-80

Catalog peste toate edițiunile noastre să trimite gratis și franco ori-cui cere.

A să adresa la: Tipografia „Aurora“ A. Todoran, Szamosujvár.

Picături de stomac BRADY!
provăzute cu marca *Sfta Maria* dela *Mariaczell*, căror poporul le zice picături de stomac de *Mariaczell*, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi din nici o casă. Efect minunat la *durere de stomac*, ardere și zgîrciuri de stomac, înfundare, durere de cap, vomare, ne-somn, lipsă de sînge, etc.
S' capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 10 fileri, o sticlă mică 80 fileri. (606) 2-20

Pe postă a să cere la apotecarul
C. BRADY, Wien, I. Fleischmarkt 1 depot 211.

Grijiți să fis marca *Fecioara Maria* dela *Mariaczell*, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături.

